

Kulturbekavningen fokuserar på storstäder och institutioner. Men Riksteaterns föreställningar i bygdegårdar, bion i Gunnarsbyn och föreläsningföreningen i Lönsboda tar också folk.

På landet är kultur mer möte och mindre marknad

Sommar på landet: liv och rörelse, caféer och affärer och mysig kultur. Konsert i sommarväll, friluftsteater och bion i storsällar. Men när det inte är semester är det väl kulturöden där. Eller? Jag ringde Irene Blomqvist i Gunnarsbyn i Norrbotten.

Här händer det nästan alltid någonting, tycker jag, säger hon. Gunnarsbyn ligger fyra mil från Boden, har 172 invånare och kyrka med färradefar och sommarvälfabrik. Och så Folkeks hus, där Irene arbetar.

På lördag och vären har vi bion, den minsta i Sverige som är digitaliserad. Där visar vi film, men också hockey och fotboll, och Live på bio – både opera, musik och Rolling Stones.

De har föreställningar och kortfilmfestival, grön marknad med lokalodade grödor, och i april var Norrbottensteatern där och spelade *Ägövande ögonblick*. 31 personer kom – "inte riktigt fullt, men inte alls tomt" – och på en bionvisning kom det än andra. – Fast vi har bara 32 biostolar, så då fick vi sitta i extra. Folk kommer, om det är 40 grader kallt. När det var *Phantom of the Opera* kom det folk från Boden och Luleå, vissa i bion kommer många gånger, vissa dyker aldrig upp. Men det är väl likadant i en stad?

Gunnarsbyn är en del av Bodens kommun, som med en bit under 30000 invånare kvalar in som landsbygd, enligt Jordbruksverkets definitioner. 34 procent av Sveriges befolkning bor i landsbygd. glesbygdskommuner. De har förstas-olika problem och möjligheter, också när det gäller kulturvet. Men när jag läser Jordbruksverkets rapport "Allt om föreningsliv och kultur på landsbygden" ser jag att landsbygdskommunerna är minstorna i all genomsnitt ligger per penga per invånare på 100 kronor så städerna, hade fler kommunalt anställda inom kultur- och fritidsområdet och fler deltagare i studieförbundens kulturprogram. Och landsbygdskommunerna är ungefär lika nöjd som stadsborn med kultur i sin kommun.

Varför blir jag förvånad av detta? Är det mina stocholmsögon, eller mina landsbygdsgömmor, som säger resten: Riksteaterföreställningar, Kulturballetens dans – i

Som tonåring bodde jag i Jusjudd, i Hälsingland, och tyckte nog inte att min hemort direkt släckte min törst efter musik, teater och film. Det som fanns gick vi på – skippade operettorna och en bion pros föreställningar, men såg resten: Riksteaterföreställningar, Kulturballetens dans – i

Vad kritiken har sagt spelar mindre roll på landsbygden än i Stockholm. Man går på de evenemang som bjöds.

ILLUSTRATION PER JOHANSSON

skolan fick vi fick träffa koreografen Mats Ek en gång. När länets folkeoper var på plats vidvarade Jusjudd, kändes det som, likaså när rockband tillfrån kom och spelade, på konsertier var rockförening arrangerade med stöd av både kommunens kultursekretärer och riksgovernations kontaktnätet (med massor av arrangörsföreningar på landsbygden bland sina medlemmar också i dag), och i åkte till Bollnäs, Hudiksvall och Gävle, och vi längtade efter mer.

Sedan flyttade jag. Till Gävle, till Uppsala, senare till Stockholm; till kulturutbudet.

Och det blir fler Dramateaterjösser och konsertier med i radiosopfonikerna, visar. När U2 kommer i september kan jag cykla dit. Det är inte oviktigt med ett brett kultur-

utbud, men det säger inte allt om kulturlivet. Och med den mittstökten kommer illa till Stockholm att vara kulturhavsvadd – och man missar andra aspekter. Calle Nathanson på Folkeks hus och parker pekar på det där: visst, Stockholms city har institutionerna, men delaktigheten? Han talar om landsbygd och förort i samma andetag, båda finns ju utomför det centrum som medierna koncentrerar sig på, där utbudets storlek är rikedom. Där man kanske blir mer kulturkonsument i mindre deltagare.

Människan är kulturvarelse i grund och botten, vi behöver reflektera och förstå vår samtid, och i bästa fall hjälper kulturen oss med det. Det gäller oavsett var man bor.

Jag ringde vidare, försöker få grepp på kulturen på landet, skaffar support om kommunbudgetar, stadsförbund, musikföreningar och siffior, ser att det händer massor,

men greppet får jag inte. Plöjer Riksteaterns imponerande årsberättelse för 2014 – de spelar överallt, för mycket folk – men summerar inte. Riksteaterchef Maria Selbom Hon är skådespelare och har jobbat med Riksteatern många år. I vår har hon spelat i den svenska engelska komedin *Middag*, i hela landet.

– Det är svårt att säga något om skillnaden mellan små och stora orter, landstora är ju inte på ett sätt, säger hon.

Några saker ser hon: kaffet och umgänget runt föreställningen är nog viktigare på små orter. Och vad kritiken har sagt spelar mindre roll där än i Stockholm. Och så berättar hon om när de spelade på bygdegårdar i Värmland:

– Vi åkte med GPS, undrade nästan var vägen var och tänkte att det kommer väl inte en människa. Men bliarna rullade in, det kom ganska mycket folk, på en del ställen fick vi sitta fram extrastolar. Och när vi fick möjlighet att prata sedan... som stocholmare tror man ju att det finns något att göra, men folk var aktiva i föreningsliv och allt... gud, vad folk var aktiva!

Kultur mer som möte och mindre som marknad. På Sveriges hembygdskommun är generalsekretären Jan Nordvall inne på samma spår: – På något vis tror jag att folk på landsbygden ofta har lite närmare till det kulturutbud som finns, att de är närmare till lägre, säger han, lite provande.

Han påpekar att kulturbetare som är lite entreprenörer kan ha det lättare på landet – lägre kostnader, mindre konkurrens – och berättar om 2000 hembygdskommuneringar som (2013) räknade in 5 miljoner på 20 000 publikavtalet. Om tillfälligt danser, konsertier, berättarkvällar, kultur och naturundervisning, barnaktiviteter och *Motorsdag* i Mällila, där man visar speedwaymusik och drag åring gamla raeljometer. Ganska småskaligt, kanske inte så glamouröst, men kulturen lever, och drivs av folkrörelser.

– Det missar kulturpolitiken. Och riksdemeter skildrar stat och land på ett sätt som vidgar klyftan mellan dem, där bilden av landsbygd är stagnation. Som om det inte på något visigt viktigt där. Och så blir stadsborna som så starkt att förlidrar på landsbygden säger till sin barn att de måste flytta. Långsiktigt tror jag att det bidrar till ökad segregation att man har så skilda bilder av Sverige.

Ta bilden av Lönsboda. De flesta har kanske ingen, men jag rullar in där – mitt i norrlands

Skånes skogslandskap – vad kan jag göra för bild? Ett par tusen invånare, fler än 1960. Stort stöd för Sverigedemokraterna – och för Socialdemokraterna. Eller ska jag berättar om snöplannearv och brytning av svart grått? Vid byns centrala vägningsring ser jag en man i reflexväst köra till Ica på sin åkräsklippare, han är en del av bilden. Men det är föreläsningföreningen också, som tio gånger om året där fullt hus när bygdens folk kommer och lyssnar på reseskalidningar, livsberättelser och föreläsningar om naturen.

Gunnilla Carming berättar om det där. Hon bor utomför Lönsboda, beskriver sig som kulturlätt och är ganska ofta i Stockholm och ser film och teater. Fast framför allt tar hon del av kulturen här.

– I Sibbluff har en föreläsning sagit om den gamla biografen och visar källor till den, en gång var Anna Odell där och berättade. Det är idella människor som sköter det, och kaffe och hembakat bröd ingår i priset.

in prisat, berättar hon, och fortsätter sedan beskriva kulturlivet inom ett par mils radie. Stenbrukslyrkas musikkvällen, Bio Kontrast och bibliotekets filmprat och boklundar i Åmål, teater och konsertier och byarnas intresse- och hembygdskommuneringar som visar kulturminnen och ger ut skrifter. I Harry Martinsons Olofström hålls en årlig kulturfestival, *Nässelprossa*, i år med 116 evenemang.

Och så opera, som sänds på Folkeks hus i Åmålhuset i Gunnarsbyn. – På Fantomen på operan var det mycket folk, annars är det sällan mer än 20. Men jag tycker det är karant, man ser berättare än om man är på Metropollen och får bira i intervjuer med dirigenten, till ett nägorlunda rimligt pris. När operan i Stockholm tar paus tar vi paus, då är det dukat fint i vestibulen, och man kan köpa stolar och något att dricka. De gör så mysigt!

Kanske är de där anstämna, det engagemang och mötet, ett lika viktigt mått på ett gott kulturliv som utbudets storlek. Det mesta Gunnilla beskriver görs av ideella krafter. I Stockholm är förstås kulturpolitiken viktig, säger hon. – Här finns inte den ekonomin, men det blir mycket glädje i kulturen här. Och man vill ju att det ska fortsätta, så vi går. Iland är det väldigt bra, ibland så bra. Men så är det ju i Stockholm också.

DAVID BERGLUND

Mir
teol

Ä
nt
Ä
stug
men
Jag
har
l
senast
är
med
böcker
föreläs
deras
text
valk
utt
Jag
till
exek
gum
sva
komm
har

Jag har l
senast är
med böcker
föreläsningar
deras text
valk utt
Jag till
exekutiv
gumm
sva komm
komm
har

– Så utifrån
spännand
för att du
kommer h
DEN BÄSTA
eliet är "B
kanske kä
här har b
att Diakon
honom. Vi
insom den
i *This Moun*
i *This Moun*
När det
liet rekord
Children o
Brookly
rivister me
Vad gäller
det boken
Neyrey so

– Matteuse
stämna m
jag gärna
i en favo
dock Kenn
av sitt uve
över av ho
ser. Där är
man inte h
koderna.

Är du us
Fremk
Jill Levine
mig *A Pome*
the *Apostle*
denmsa s
svenska v
terländska
Richards
är det bäst
senaste ti
Se där, s
För alla o
ålskar att
bildbered

Tro
Linda Alvar